

't Seghen Waert

jaargang 28 aflevering 3

augustus 2009

verenigingsblad van het Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Contact

't Oude Huis, Dorpsstraat 7, 2712 AB
Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83
www.oudsoetermeer.nl
info@oudsoetermeer.nl

't Seghen Waert is een uitgave van
het Historisch Genootschap Oud Soetermeer.
ISSN: 1384-7260

Bestuur

dhr. P. P. van Puffelen, voorzitter, fredvanpuffelen@hotmail.com, tel. 06 55813828
dhr. R. M. A. Krul, secretaris, krulende@wanadoo.nl, tel. (079) 321 07 32
mw. H. E. M. Westerman, penningmeester, westdijk@hetnet.nl, tel. (079) 316 81 21
mw. J. R. de Kler (A.W.Z.), dhr. L. Vlastra (G.W.Z.), mw. E. W. M. van Adrichem
(Activiteitencie), dhr. R. Grootveld, dhr. A. C. J. Vermeulen

Archeologische werkgroep (werkavond dinsdag 20.30-22.00 uur)

dhr. B. F. F. H. van der Ven, benvdven@versatel.nl, tel. (079) 342 79 91

Genealogische werkgroep (inloop 1e maandag/maand 20.00-22.00 uur)

mw. M. E. Vijverberg-Kalkema, kalkema@wanadoo.nl, tel. (079) 331 65 52

Werkgroep Bewegend Beeld en Geluid

dhr. G. van Doornen, doornenroos@casema.nl, tel. (079) 319 01 19

Interviewgroep Sprekend Verleden

dhr. E. W. van den Burg, tel. (079) 316 48 58

Commissie Historisch Erfgoed

dhr. A.C.J. Vermeulen, acj.vermeulen@hccnet.nl, tel. (079) 316 78 46

Commissie Collectie en Archief (open woensdag 14.00-17.00 uur)

dhr. R. Grootveld, ronron@hetnet.nl, tel. (079) 316 56 54

Activiteitencommissie

mw. E.W.M. van Adrichem, ewmvana@tiscali.nl, tel. (079) 331 01 73

Leesgroep Lastige Letters

dhr. R. Tousain, ronron@hetnet.nl, tel. (079) 316 56 54

Redactie

dhr. P. Drapers, dhr. Th. van der Poel
dhr. A. C. J. Vermeulen, dhr. R. Grootveld
redactie email-adres: info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie

dhr. D. de Kler, kler11@hetnet.nl, tel. (079) 331 58 28

Contributie

Lidmaatschap € 13,75 per jaar, gezins- of jeugdlidmaatschap € 7,-
bankrekening 3426901 t.n.v. HGOS, giften graag op bankrekening 4894624 t.n.v. HGOS

Inhoud

Van de redactie	1
Nieuwe leden	2
Activiteiten	2
Tuinman of -vrouw gezocht	3
Wie wil meedoen?	3
Lokale Omroep Zoetermeer, opkomst en ondergang	4
Open Monumentendag en Wildrijk	13
Monument voor de Spar	16
Zestig jaar Oud Soetermeer	18
Sprekend Verleden: De mobilisatie van 1939	19

Van de redactie

Het is dit jaar precies zeventig jaar geleden dat het Nederlandse leger werd gemobiliseerd in verband met mogelijke oorlogsdreiging. De regering veronderstelde overigens niet dat Duitsland Nederland zou aanvallen. In 1936 sprak Colijn al de historische woorden "Gaaf u maar rustig slapen" en nadat Hitler het Rijnland had bezet in augustus 1939 ging de toenmalige minister president De Geer nog rustig op vakantie in het buurland. Over de mobilisatie van 1939 leest u in deze 't Seghen Waert.

Op 1 september aanstaande wordt Huub Wijffjes benoemd als eerste hoogleraar Geschiedenis van de Nederlandse radio en televisie aan de Universiteit van Amsterdam. Dat is bijna tachtig jaar na de eerste televisie uitzending in Nederland. Ook Zoetermeer heeft een televisie geschiedenis. In de jaren zeventig van de vorige eeuw hadden we drie jaar lokale televisie uitzendingen. Ook dat komt aan bod in deze editie.

Op 12 september wordt weer Open Monumentendag gevierd. Aan de dag met als motto 'Op de kaart' en aan het boek dat op deze dag zal worden gepresenteerd is een artikeltje gewijd.

Deze aflevering heeft een jubileum verrassing in petto: zij krijgt er letterlijk een kleur van.

Uw kopij voor de laatste editie van 2009 verwachten wij voor 4 oktober.

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

J. van Batenburg, Zoetermeer
H. van Eijk, Harmelen
M. Frijmann, Zoetermeer
A. Hoppenbrouwer, Zoetermeer
E.L. van der Hout, Den Haag
J. Kantelberg, Zoetermeer
C. Kraal, Zoetermeer
P.F. van der Meer, Zoetermeer
E.M. de Pater-van der Slik, Woudenberg
I.C. Rauws, Zoetermeer
J.M. van der Reijden-Nijland, Zoetermeer
M.B.J. van Schie-Dogterom, Harderwijk
M. Schiere-Zonneveld, Boskoop
M.J. van der Slik, Zoetermeer
I. Spekman-Kornman, Nieuwerkerk a/d IJssel
R. Stikkelorum-Adegeest, Monnickendam
A.A. van Swieten, Zoetermeer

Wilt u zich aanmelden als lid, dan kan dat als volgt:

- via de website: www.oudsoetermeer.nl
 - met een e-mailbericht aan info@oudsoetermeer.nl
 - met een briefje aan het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer.
- Geeft u daarin naast uw naam, adres en geboortedatum aan of u zich opgeeft als lid, als jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Activiteiten

Het schatgraven onder leiding van de archeologische werkgroep voor de schooljeugd van Zoetermeer heeft op 15 juli plaats gevonden bij Ploetermeer aan de Voorweg.

De koetstochten rond het oude hart van Zoetermeer op 22 juli waren helemaal volgeboekt en dus voor herhaling vatbaar.

Zaterdag 22 augustus

Een historische optocht voor de kinderen van Zoetermeer. Er kunnen ongeveer 60 kinderen aan meedoen. De optocht start bij 't Oude Huis en begint om 10.30 uur. Er zijn geen kosten aan verbonden, maar de kinderen moeten zich wel opgeven bij mevrouw M. Pieterse tel. 079 341 78 11 of m.pieterseschaake@tiscali.nl

Zaterdag 12 september

Open Monumentendag. Zie het artikel in dit blad.

Zaterdag 26 september

Bustocht gaat naar het Openluchtmuseum in Arnhem. Vertrek om 8.30 uur van de Marijkestraat. De kosten zijn € 27,50 koffie met gebak inbegrepen. U kunt zich aanmelden bij mevrouw F. Brandhorst tel. 079 351 70 47.

Dinsdag 29 september

Quiz voor scholieren in 't Oude Huis. De leerlingen krijgen een rondleiding door het Stadsmuseum met een vragenlijst.

Inlichtingen: mevrouw E. W. M. van Adrichem, tel. 079 331 01 73.

Tuinman of -vrouw gezocht

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer is gevestigd in een fraai pand aan de Dorpsstraat met daar omheen een enorme tuin, die vooral in de zomer behoorlijk wat onderhoud vergt. Het maaien van het grote gazon wordt al gedaan maar er moet regelmatig worden gesnoeid, geharkt, gewied, grind geschoond, opgeruimd en wat er nog meer nodig is in een tuin. We zijn op zoek naar één of meer vrijwillige tuinliefhebbers die het leuk vinden om dit mooie groen te onderhouden en ons pand een mooi visitekaartje te geven. Het vergt een beetje lichamelijke inspanning maar het is dankbaar werk.

Gereedschap en apparatuur zijn aanwezig. In voorjaar en zomer vergt het ongeveer een dagdeel in de week. Bent u onze tuinman of -vrouw? Stuur u dan even een mailtje voor een kennismakingsgesprek naar info@oudsoetermeer.nl of bel Maarten Havinga 06 24 887 801.

Wie wil meedoen?

De redactie zoekt een nieuwe vormgever van het blad, daar Theo van der Poel te kennen heeft geven per 1 januari 2010 te willen stoppen met dit werk. Gevraagd wordt iemand met affiniteit tot geschiedenis, die bereid is te leren hoe dit mooie blad digitaal tot stand komt. Theo zal, indien nodig, de nieuwe vrijwilliger inwerken. Meldten bij dhr A. Vermeulen tel.: (079) 316 78 46.

Lokale Omroep Zoetermeer, opkomst en ondergang

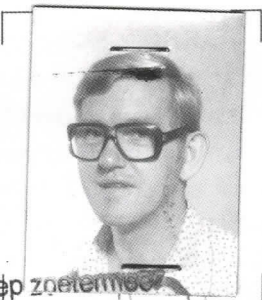

Piet Drapers

Inleiding

Televisie in ieder huis is tegenwoordig de gewoonste zaak van de wereld. Honderden zenders ontvangen ook. Een gesprek met Cees Snip, destijds nauw betrokken bij de Lokale Omroep Zoetermeer, geeft een beeld uit de beginjaren van de lokale televisie.

Eerste uitzendingen

De eerste televisie-uitzending in Nederland was in 1930. Vanaf het torentje van het Carltonhotel in Amsterdam werden beelden uitgezonden. Het duurde nog tot 1935 voordat de eerste persoon op het beeld verscheen. Het was de dochter van Koos Speenhoff, die bij Philips werkte. Dat bedrijf ging ook na de Tweede Wereldoorlog door met experimentele televisie-uitzendingen, waarbij de ontvangtoestellen bij medewerkers van Philips in Eindhoven stonden.

LEGITIMATIEBEWIJS		
Ondergetekende verklaart dat	studioadres fokkerstraat 36 zoetermeer	
<u>Kees Snip</u>		
<u>Ambachtsherenlaan 1</u>		
<u>Zoetermeer</u>	lokale omroep zoetermeer	
werkzaam is voor de		
LOKALE OMROEP ZOETERMEER		
FOKKERSTRAAT 36		
<u>ZOETERMEER</u>		
1976 <u>21 MEI 1976</u>		
1977 _____		
1978 _____		
	Hr. K. Louw (voorzitter)	
	J. v. d. Veen (coördinator productie)	
		

Legitimatiebewijs van Cees Snip

In 1951 werd de Nederlandse Televisie Stichting (NTS) opgericht. De eerste officiële uitzending was op 2 oktober 1951 vanuit de studio Prinses Irene in Bussum. Dit was van oorsprong een kerkje.

Antennes

In die periode kende men het begrip satelliet nauwelijks. De eerste onbemande satelliet werd immers pas in 1957 door de Sovjet Unie gelanceerd. De televisiebeelden werden uit de studio, vanaf de klokkentoren van het voormalige kerkje naar een 350 meter hoge mast in Lopik gezonden en van daaruit naar de TV-toestellen. Voor de ontvangst van die beelden moest er dan wel een antenne op het dak van je huis worden geïnstalleerd. In de jaren 50 en 60 ontstond dan ook een woud van televisieantennes op de daken van de huizen in Nederland. Eind zestiger jaren ging men Gemeenschappelijke Antenne Inrichtingen (GAI) maken. Eén antenne werd dan gebruikt voor maximaal 100 TV-toestellen, maar al snel gingen gemeenten ook over tot het realiseren van een Centrale Antenne Inrichting (CAI). Met dit systeem konden beeldsignalen via een kabel worden doorgegeven aan alle woningen binnen de gemeentegrenzen. Ook Zoetermeer kreeg een CAI met een enorme antenne op het toen hoogste gebouw van de stad, de Blankaardflat aan de Dunantstraat.

Het gebruik van de kabel was geregeld in de Omroepwet van 1967. In die wet was met name de technische functie van de kabel vastgelegd: 'het gelijktijdig en onverkort doorgeven van programma's'. Via de CAI, door iedereen binnen de kortste tijd 'de kabel' genoemd, werd het echter ook mogelijk lokale kabelomroepuitzendingen te doen. De Rijksoverheid zat er nog erg bovenop en in 1971 kwam er dan ook een ministeriële beschikking waarin stond dat 'het gebruik bij wijze van experiment van draadomroepinrichtingen alleen toegestaan zal zijn voor die inrichtingen, die zich bevinden op het grondgebied van enkele daartoe door de Minister van CRM (Cultuur Recreatie en Maatschappelijk werk) aan te wijzen gemeenten'.

Zoetermeer

Nog voordat de minister met zijn beschikking in 1971 afkwam, was er al een aantal gemeenten waar men lokale uitzendingen maakte. De minister bepaalde dat zes gemeenten een vergunning zouden krijgen voor een experiment met lokale kabelomroep gedurende maximaal twee jaar. Door het college van Burgemeester en Wethouders van Zoetermeer werd per brief op 26 januari 1972 een zendmachtiging aangevraagd. Op 24 april 1973 liet de minister weten dat Zoetermeer tot één van de zes gemeenten behoort waar een experiment kan plaats vinden. De andere plaatsen waren Deventer, Goirle, Dronten, Melick-Herkenbosch en Amsterdam (Bijlmermeer). In de laatste drie

gemeenten was men al voor 1971 gestart.

De reden dat Zoetermeer 'in de prijzen viel' zal ongetwijfeld te danken zijn geweest aan het grote aantal woningen dat al op de kabel was aangesloten. Begin 1974 waren er 14.000 aansluitingen en slechts 415 huizen in Zoetermeer hadden geen kabelaansluiting. Voor een aansluiting moest veertig gulden worden betaald.

Vorbereiding

Voordat men in Zoetermeer tot een eerste uitzending kwam, moest er nog veel vergaderd worden. Het gemeentebestuur verzocht aan een werkgroep om de oprichting van de Stichting Lokale Omroep Zoetermeer voor te bereiden. In de werkgroep zaten vertegenwoordigers van diverse organisaties, instellingen en verenigingen, zoals de sportraad, de wijkorganen, de kerken, de scholen en de vakcentrales. Op 2 april 1973 ging de werkgroep van start. Toen bleek dat de Zoetermeerse gelederen niet zo gesloten waren als je zou veronderstellen op grond van het verzoek van het college van Ben W in 1972 om een zendmachtiging.

Het positieve concept advies van de werkgroep kwam in februari 1974 nog aan de orde op een hoorzitting. De gemeenteraad besloot in maart 1974 het experiment te starten, maar de fracties van de Partij van de Arbeid, de Staat-

MONDIAL MOVERS

HENNEKEN BV **Professionele verhuizers van huis uit**

- * Particuliere verhuizingen
- * Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- * Nationale en internationale verhuizingen
- * Verhuiswinkel
- * Verwarmde en beveiligde inboedel-/
archiefofslog

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
tel. + 31 (0)79-3611368
e-mail: info@henneken.nl
website: www.henneken.nl

 **ERKENDE
VERHUIZERS**

PPV

Het team van de LOZ in de studio; aan het hoofd van de tafel Cees Snip

kundig Gereformeerde Partij, de Anti Revolutionaire Partij en de Politieke Partij Radicalen stemden tegen. Zij veronderstelden dat na twee jaar de bewoners van Zoetermeer zouden moeten gaan opdraaien voor de kosten. Voor de eerste twee jaar ontving de stichting een subsidie van 450.000 gulden van het ministerie van CRM.

De eerste uitzending

Na het besluit van de gemeenteraad in 1974 kon men aan de slag. De voorbereidende werkgroep onder voorzitterschap van J. Schoenmakers ging vrijwilligers werven. Op de eerste bijeenkomst kwamen ongeveer honderd belangstellenden opdaven. Zij gaven zich op voor een van de drie groepen: een die het technische gedeelte voor zijn rekening nam, een die de voorbereiding van de programma's ging doen en een derde groep die de productie voor haar rekening zou nemen.

Ook ging men op zoek naar een ruimte die geschikt was als studio. In eerste instantie dacht men dat deze wel ondergebracht zou kunnen worden onderin een van de Zoetermeerse woontorens. Dat bleek onmogelijk omdat een televisiestudio minimaal drie meter hoog moest zijn vanwege de lichtinstallatie. Men vond aan de Fokkerstraat op nummer 36 een loods van Bode Scholten, die wel geschikt gemaakt kon worden als studio. Deze loods stond echter 900

meter af van de plek waar een aansluiting op het kabelringnet gemaakt kon worden. Een tegenvaller van 35.000 gulden.

Een jaar na het definitieve besluit vond de eerste uitzending plaats op zaterdag 15 maart 1975. Dat moet een hele happening geweest zijn, want naast alle belangrijke personen uit de gemeente onder aanvoering van burgemeester Wegstapel, waren aanwezig de voorzitter van de NOS, de heer Schüttenhelm, minister Gruijters en de commissaris van de koningin de heer Vrolijk.

Van 't eerste uur

Een van de mensen die bij de start van de lokale omroep betrokken was, is Cees Snip. Hij kwam in 1967 van Den Haag naar Zoetermeer en woonde in de allereerste flat die in Palenstein is gebouwd. Hij had zitting in de voorbereidende werkgroep namens de vakorganisaties. Toen de uitzendingen eenmaal van start gingen werd de toen drieënveertigjarige Cees ook teamleider van één van de productieteams. Zo'n team was eenmaal in de vier weken verantwoordelijk voor de gehele uitzending.

Het LOZ-team in zwembad Het Keerpunt. Staand vlnr. Rob 't Voort, .. ten Dam, Joke Perquin, Eric Leeuwendaal, Dinant de Weerd, Joop Koens, René Molenaar, Loeki Groeneveld, ?, ?, Axel Wiewel, Lidy Landheer, Wil Schippers, ?, Ton Hagemeijer, Ferry Keet, zittend vlnr. Joop van Egmond, Ton Perquin, ?, Cees Snip. (foto Ed van Bochove)

Cees Snip interviewt dijkgraaf A.P. van den Berge bij het drielandenpunt van de waterschappen Rijn-, Delf- en Schieland, 1976. (foto Wim Goutier)

Cees beschikt over een uitgebreide documentatie van de Zoetermeerse Lokale Omroep en kan er ook nog enthousiast over vertellen.

Cees aan het woord

‘Alle medewerkers van de LOZ waren vrijwilliger en dus ook amateur. We kregen nauwelijks een opleiding. Bij de start ben ik een dag naar studio Zandbergen in Hilversum geweest voor interviewtechniek en dan moest je het maar weten. Wel is er in de beginperiode nog ondersteuning van de NOS geweest. Ad Versney was een regisseur die ons hielp. De eerste keer dat hij naar Zoetermeer kwam, kon hij de studio niet vinden en kwam hij bij mij thuis. Mijn vrouw was aan het pannenkoeken bakken. Nou, daar heeft hij toen ook heerlijk van meegesmuld’.

Hele dag in touw

‘Iedere zaterdag was er een uitzending van half zes tot half zeven en hij werd op zondag herhaald. Voor zo’n uitzending was een productieteam de hele zaterdag bezig, maar ook in de weken er voor moest er veel werk worden verzet. Zo’n team bestond wel uit een man of vijftien. Naast mijzelf als producer was er een regisseur, een floormanager, mensen voor in de regiekamer, voor de camerabediening en allerlei andere zaken. Er ging veel tijd

zitten in het goed neerzetten en ophangen van de lampen, het zogenaamde uitlichten. Het hele programma werd een paar keer gerepeteerd, want het waren directe uitzendingen en er mocht eigenlijk niets mis gaan. In het programma waren wel onderwerpen te zien die buiten waren opgenomen, maar zelfs met zo'n bandopname ging het nog wel eens mis. Er was een keer een opname gemaakt in Leidschendam van een zaalvoetbalwedstrijd. Zoetermeer had nog geen zaal waar ze zaalvoetbal konden spelen. Van de wedstrijd was een bandopname gemaakt en ik zou live verslag doen bij de beelden. De band werd afgedraaid, maar in de ruimte waar ik zat viel het licht uit en ik zat in het donker. Het werd dus een stomme film. Maar we hebben ook wel veel plezier gehad. De opnamen in het zwembad in het Van Tuylpark waren een echt feest'.

Interview

Een interview dat Cees zich nog als de dag van gisteren weet te herinneren is dat met de dijkgraaf van Delfland, de heer A. P. van den Berge en de burgemeester van Nootdorp, de heer F. Winkel over een zoetwaterkanaal Waddinxveen – Voorburg.

Vanaf begin jaren vijftig was een comité onder de naam "Werkcomité watervoorziening Midden West Nederland" met een onderzoek bezig naar de zoetwaterbehoefte. In 1967 adviseerde men om een kanaal te graven tussen Waddinxveen en Voorburg om aan die behoefte te voldoen en de verzilting in het waterschap Delfland tegen te gaan. Het kanaal zou door Zoetermeer en

't Kaashuys, voor al uw...

- **Boerenkaasspecialiteiten**
- **Hollandse en buitenlandse kaasspecialiteiten**
- **Diverse salades en paté's**
- **Vers gebrande noten**
- **Zuidvruchten**

Zoetermeer

Oók het adres voor een leuk kaas-kadootje!

Dorpsstraat 103 - (079) 316 76 16

Openingstijden: Di t/m do 8:30-18:00 uur, vrij 8:30-20:00 uur, za 8:30-17:00 uur. Maandag gesloten.

door Nootdorp lopen. Het zou een lengte van 21 kilometer krijgen en ongeveer 70 meter breed zijn. Voor Zoetermeer zouden er extra recreatiemogelijkheden ontstaan. Het Waterschap en de provincie waren voorstander van zo'n kanaal, maar een uitgesproken tegenstander was de burgemeester van Nootdorp. Het kanaal zou namelijk dwars door zijn gemeente lopen.

Cees herinnert zich de heftige discussie tussen de dijkgraaf en de burgemeester, waar hij als gespreksleider een beetje sturing aan moest geven. Het was een directe uitzending en dan kan je iets niet "overdoen". Na afloop van het gesprek vroeg de burgemeester wanneer de uitzending was, waarop Cees tegen hem zei dat het direct was uitgezonden, maar dat de uitzending op zondag zou worden herhaald. Omdat deze uitzending niet in Nootdorp te ontvangen zou zijn, nodigde Cees de burgemeester uit bij hem thuis te komen kijken. Daarop vroeg de dijkgraaf of hij ook kon komen. En zo zaten op een zondag bij Cees de burgemeester en de dijkgraaf in de kamer naar de tv te kijken. Na de uitzending is de discussie nog heel lang voortgezet. Overigens is het kanaal er nooit gekomen. Tot 1981 is er over gediscussieerd, maar op 17 december van dat jaar stemde de verenigde vergadering van Delfland, na bijna dertig jaar, in met het voorstel om af te zien van het kanaal.

Einde experiment

Eind 1977 eindigde het experiment met lokale omroepen van het ministerie van CRM en dat betekende dat er door het ministerie geen geld meer beschikbaar werd gesteld. De lokale omroepen moesten zelf voor de financiering gaan zorgen.

In november 1977 schreef Cees Snip een rapport over de experimentperiode. Het rapport was bestemd voor de vakorganisaties, namens wie Cees in het stichtingsbestuur zat. Zijn conclusie was te stoppen met de TV uitzendingen. Volgens Cees was er een groot verloop onder de vrijwilligers die de uitzendingen verzorgden omdat zij er te veel vrije tijd in moesten stoppen. Daarnaast stelde hij vast dat het enthousiasme onder de Zoetermeerse bevolking voor de TV uitzendingen niet groot was. Hij verzond het rapport aan de vakorganisaties, maar het kwam ook in de openbaarheid. Zijn medebestuurleden namen hem deze rapportage niet in dank af. De voorzitter, de heer J.J. Bertram zegt in een interview in het Streekblad van 30 november 1977 het te betreuren dat de heer Snip tot zijn conclusie is gekomen. Het LOZ bestuur heeft dan ook besloten om door te gaan. Weliswaar zal in de toekomst het accent meer op de radio komen te liggen, aldus de voorzitter.

Nog een jaar

Op vrijdag 16 december 1977 debatteert de gemeenteraad over het verstrekken van een subsidie aan de LOZ, zodat de uitzendingen kunnen worden voortgezet. Burgemeester Wegstapel bepleit voortzetting van de uitzendingen. De gemeenteraad is in eerste instantie tegen voortzetting, maar komt na veel discussie tot een compromisvoorstel. De LOZ moet voor april 1978 ten minste tien procent van de twintigduizend aangeslotenen op het kabelnet als lid hebben en men moet over tachtigduizend gulden beschikken. Als dat lukt, krijgt men ook van de gemeente nog een subsidie voor 1978.

De LOZ start in februari een bliksemactie, zoals zij het zelf noemt om de tweeduizend leden te werven. Huis aan huis wordt een kaartje besteld waarmee men lid kan worden van de LOZ. De actie slaagt en daardoor zien de Zoetermeeders heel 1978 nog de lokale uitzendingen. Voor het jaar daarna stelt de gemeenteraad de LOZ voor de keuze: helemaal stoppen of alleen verder met radio. Voor dat laatste wordt gekozen en op 23 december 1978 vindt de laatste televisieuitzending plaats.

Oproep

Van de uitzendingen van de LOZ zijn nog enkele banden bewaard gebleven. Omdat het opnamemateriaal erg duur was, werd het telkens hergebruikt. Zodoende bestaan er alleen nog beelden uit 1978, waaronder een uitzending van het populaire kinderprogramma "Mannetje ventje". De banden zijn opgeborgen in het gemeentearchief van Zoetermeer. Het Historisch Genootschap is nog op zoek naar documenten en beeldmateriaal over de LOZ. Beschikt u daarover en wilt u het laten kopiëren of afstaan, neemt u dan alstublieft contact met ons op.

**HOU VAST
AAN DE LOZ.**

Open Monumentendag en Wildrijk

Hoeve Wildrijk, Zegwaartseweg 109, (foto Helena van Loon)

Op 12 september is het weer de jaarlijkse Open Monumentendag. Dit keer met als thema 'Op de kaart'. De vele activiteiten krijgen deze zomer vorm en worden uitgebreid gepubliceerd in de lokale kranten. Ook zal er die dag van alles in 't Oude Huis te beleven zijn.

Wij zijn, het is nu eind juni als dit geschreven wordt, hard bezig om de laatste hand te leggen aan een boek. Eigenlijk bent u dat gewoon gewend: een boekpresentatie met Open Monumentendag, al vanaf 1987. Toen werd het ambitieuze plan voor een Zoetermeerse Historische Reeks gestart met een boekje over de Oude Kerk. We zijn nu ruim twintig jaar verder en tientallen publicaties rijker. Deze 12de september zal een boek verschijnen over een boerderij in Zoetermeer: Wildrijk aan de Zegwaartseweg 49.

De nieuwe eigenaren, en met name Helena van Loon, werden na de aankoop in 2008 nieuwsgierig naar de achtergrond van deze boerenhoeve. Ze troffen een oude machine aan die een spruitensorteerder bleek te zijn. In de keuken troffen ze oude tegeltjes aan en onder het dak eeuwenoude balken met telmerken. Helena trok naar Oud Soetermeer voor informatie en hulp en

west

De omroep voor Zoetermeer

Nieuws, sport en allerhande actuele berichten uit de regio Zoetermeer zijn elke dag te vinden bij Omroep West; op radio, tv of de internetsite van de omroep en sinds kort ook op Twitter en Youtube.

Met 120.000 inwoners en veel bedrijvigheid is Zoetermeer een belangrijke kern in het uitzendgebied van Omroep West. De redactie heeft dan ook veel aandacht voor het nieuws, verkeer, de sport, evenementen en ontwikkelingen in de stad. Voor actueel regionaal nieuws kan men op elk moment terecht op de vertrouwde kanalen: 89.3 Radio West, TV West en Westonline.nl. Maar de West-berichtgeving is sinds kort ook te volgen via het sociale netwerk Twitter. Daarnaast heeft West 'West in 90 seconden' geïntroduceerd. Het snelle videojournaal is dagelijks te zien, onder meer op Youtube.com.

Gewoon gelukkig

Afgelopen zomer zond TV West de documentaireserie 'Gewoon gelukkig in Zoetermeer' van Frans Bromet uit. De veelbekeken serie werd gemaakt op initiatief van de gemeenteraad en geeft in zes delen een mooi beeld van de stad Zoetermeer, de verschillende wijken en haar bewoners. Alle afleveringen van 'Gewoon gelukkig in Zoetermeer' zijn terug te zien via de website van Omroep West.

Meer informatie over de omroep en de programma's en het laatste regionale nieuws is te vinden op Westonline.nl.

west
radio tv internet

altijd dichterbij!

raakte langzamerhand steeds meer aangestoken door het 'geschiedenis-virus'. Ze struinde archieven af, vond eeuwenoude verwijzingen en kwam zelfs in de 16de eeuw terecht. Daar bleek de boerenhoeve in de strijd tussen geuzen en Spanjaarden rondom het ontzet van Leiden in 1574 verbrand en dus zeker ouder dan dat jaar te zijn!

In de eeuwen die volgden is de boerenhoeve verbouwd, aangebouwd, veranderd en in 2008-2009 zelfs gesloopt en herbouwd. Over de lotgevallen en het boerenleven heeft Helena van Loon een boek samengesteld dat op 12 september in haar hoeve Wildrijk wordt gepresenteerd. Daarna is het natuurlijk ook voor u te koop in de boekhandel en 't Oude Huis en via onze website www.oudsoetermeer.nl.

Maar na het onderzoek, het schrijven en het intensieve tekst- en beeldredactiewerk gaat nu eerst de vormgever aan de slag, in augustus de drukker en vervolgens de binder. En dan ligt het er op 12 september: Wildrijk, de geschiedenis van een boerenhoeve!

Tegeltabelau in Hoeve Wildrijk (foto Helena van Loon)

Monument voor de Spar

Ton Vermeulen

Het komt in de individualistische maatschappij weinig meer voor, maar er zijn inwoners van Zoetermeer die zich sámen inzetten voor het behoud van de lokale geschiedenis. Het laatste jaar heeft de actieve bewonersvereniging van Hovestein aan het einde van de Dorpsstraat zich enorm ingespannen om de historie van hun grondgebied levend te houden. Want zij wonen op een heel bijzonder stukje Zoetermeer, voor 1935 zelfs Zegwaart geheten, in het Lagerend.

In de diepe economische crisis rond 1930 was daar een grossier in kruidenierswaren gevestigd, Adriaan J.M. van Well. Een slimme en charismatische jongeman die de zaak van zijn vader had overgenomen en in 1926 een groot pakhuis op het achtererf had laten bouwen. Tijdens de crisis kwamen de omzetten van zijn kruideniersklanten onder druk te staan en iedereen probeerde wat bij te verdienen door in de voorkamer een winkeltje te

beginnen. Die onervaren ondernemers kochten op de pof bij diverse grossiers in, maar leefden vaak te veel uit 'de la', de kassa dus. Adriaan verzuchtte dan ook: 'Van de ene helft van mijn klanten kan ik niet slapen, omdat ze niet betalen. Van de andere helft kan ik niet eten, omdat ze zulke lage prijzen bedingen'.

Op een dag las hij een artikel over een samenwerkingsverband van kruideniers en grossiers in de U.S.A., de zogeheten 'voluntary chains': gezamenlijke inkoop, lagere kosten en meer tijd voor de verkoop. Dat leek hem de oplossing voor zijn problemen.

Na eerst een vragenlijst aan zijn belangrijkste klanten te hebben gestuurd, nodigde Adriaan van Well ze op een avond uit. Volgens de verhalen werden zestien van hen, gezeten op voorraadkisten in het grote pakhuis, overgehaald samen te gaan werken met hun grossier.

Op 1 juli 1932 was De Spar geboren.

De Spar was zo succesvol dat andere grossiers volgden, zodat uiteindelijk vrijwel geheel Nederland was gedekt. Allemaal zelfstandige winkeliers die met de grossiers afspraken maakten. En de grossiers werkten kort na het begin zelf weer samen in de NV Sparcentrale die in Amsterdam werd gevestigd, de eerste jaren onder leiding van Adriaan van Well.

Het aantal takken aan de Sparreboom groeide tot 1939 uit tot zo'n 2200 stuks, inclusief aspirant leden. Het bleven echter zelfstandige winkeliers die een groot deel van hun inkopen buiten de Spar bleven doen; in 1934 zou dat percentage boven de 90% hebben gelegen. Toch steeg de omzet van de gezamenlijke grossiers van fl. 6,67 miljoen in 1935 naar fl. 7,7 miljoen drie jaar later, en dat in een periode van economische malaise. Vanaf 1947 werd de formule zelfs geëxporteerd, zodat tegenwoordig in 35 landen ongeveer 15.000 Sparondernemers samenwerken.

In Zoetermeer is de Spar echter verdwenen, de laatste Sparwinkel in de Rokkeveense kleurenbuurt werd omgebouwd tot C1000. Niets herinnert meer aan de oorsprong van de Spar. De bewoners op het oude Sparterrein vonden dat niet kunnen, staken de koppen bij elkaar en wisten de RABO-bank en andere sponsors achter zich te krijgen. Op 16 mei 2009 onthulde de ruim 80-jarige zoon van Adriaan van Well, Aad van Well het kunstwerk van Vera Zegerman in de hal van het appartementencomplex aan de Dorpsstraat 180. Het bestaat uit keramische elementen in de vorm van groepen flessen, blikken en pakken en het logo van de Spar. Als het ware een kruidenierswinkel! Wie nieuwsgierig is heeft door de ramen naast de 'flappentap' goed zicht op het kunstwerk of kijkt op www.zegerman.nl. De geschiedenis van de Spar is na te lezen in het boek: 75 jaar SPAR dat in de boekhandel of bij ons, Oud Soetermeer, te verkrijgen is.

Zestig jaar Oud Soetermeer

In de tweede editie van 't Seghen Waert van dit jaar was een van de artikelen gewijd aan het zestigjarig bestaan van onze vereniging. Nagenoeg alle activiteiten van de vereniging kwamen aan bod. "Nagenoeg", want er ontbraken er twee, te weten de werkgroep Bewegend Beeld en Geluid en de Leesgroep Lastige Letters. Terecht reageerden de voorzitters van deze groepen. Ron Tousain komt iedere eerste woensdag van de maand met een heel enthousiaste groep leden bij elkaar om zich te buigen over oude handschriften. Ook bij historisch onderzoek of onderzoek naar voorouders (genealogie) kom je soms teksten tegen die moeilijk te lezen zijn door onverklaarbare afkortingen of kriebelige en krullende letters. Door met elkaar oude teksten te lezen en te vertalen (transcriberen) wordt de kennis en de leesvaardigheid van de leden verhoogd. Of het nu gaat om middeleeuwse oorkonden of achttiende eeuwse scheldpartijen in getuigenverklaringen, het is elke maand weer leerzaam en gezellig. De groep komt al vanaf augustus 2003 bij elkaar.

Gerrit van Doornen klom zelf in de pen als voorzitter van de werkgroep Bewegend Beeld en Geluid. Hij doet uit de doeken wat de groep doet en probeert, met een oproep aan u, nog meer materiaal te verzamelen:

"Wat wij films noemen zijn bewegende beelden op celluloid of kunststofstroken opgerold op de bekende filmspoelen (8mm/dubbel8/ super8/16mm/enz.) of analoog video (VHS/8mm/enz.) en natuurlijk nu de digitale beelden op tape of schijfjes. Het Historisch Genootschap heeft al jaren oude films verzameld. Inmiddels zijn al die oude films gedigitaliseerd opgeslagen. Er zijn plannen om nu videobeelden te gaan verzamelen omdat binnen afzienbare tijd de VHS- en andere banden gaan verdwijnen. Dan zullen er alleen nog schijfjes zijn om de oude beelden vast te leggen en thuis te bekijken. Het gaat ons natuurlijk speciaal om gebeurtenissen in Zoetermeer die "het bewaren" waard zijn.

Bij deze alvast een eerste oproep: Wie heeft er video's met beelden die memorabel zijn voor de historie van Zoetermeer ? De banden worden direct gekopieerd op digitaal materiaal. De eigenaar ontvangt, als hij dat wil, de band terug of kan de beelden gratis op een DVD krijgen. Een kleine bloemlezing uit wat we hebben:

Bejaardentochten uit 1934

De paardenmarkt uit 1940

Bevrijdingsfeesten 1945

Zoetermeer in de 50er jaren

Bedrijfsfilms van Nutricia, Brinkers en de Spar.

Beelden van de Dorpsstraat van 1934 tot heden.

Ontwikkeling van Zoetermeer van 1968 tot 2004

Tweemaal per jaar wordt er een filmavond georganiseerd. Daar worden dan films uit de collectie geprojecteerd op een groot scherm. De beelden roepen vaak veel herinneringen op bij de aanwezigen in de zaal.

Er wordt nu gewerkt aan een documentaire over 60 jaar geschiedenis zoals onze 60-jarige vereniging die heeft beleefd. Presentatie van deze film is hopelijk tegen het einde van dit jubileum jaar.

Sprekend Verleden: De mobilisatie van 1939

E. W. van den Burg

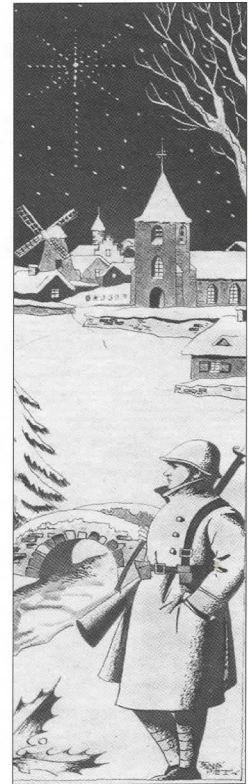
Inleiding

'Zet 'm op ... witte muizen!' Deze uitdrukking was in de mobilisatietijd een strijdkreet in de luchtvaart die algemeen werd overgenomen. De witte muizen stonden zelfs op vliegtuigen geschilderd. Wij zijn benieuwd wie zich deze uitdrukking nog kan herinneren.

De Mobilisatie. Het is in augustus precies zeventig jaar geleden dat de mobilisatie 1) werd afgekondigd. De internationale spanning was zo hoog opgelopen, dat op donderdag 24 augustus 1939 het kabinet De Geer besloot tot een vóór mobilisatie. Ongeveer 50.000

grootverlofgangers 2) kregen de oproep om weer in actieve dienst te komen. Hoe omzichtig deze stap werd toegelicht blijkt uit het volgende, ontleend aan Panorama van 31 augustus 1939: 'Wel is er geen reden om aan te nemen, dat in de woelige dagen, die Europa thans doormaakt, enige bedreiging tegen ons grondgebied of tegen onze onzijdigheid gericht zou worden'. Desondanks werden op maandag 28 augustus 1939 de lichten 3) 1929 tot en met 1938 opgeroepen. De opkomstdatum was de volgende dag. Dat betekende, dat binnen één week het Nederlandse leger, tot dan toe rond de 100.000 man, verdrievoudigde. Logistiek gezien was het een prestatie van de eerste orde om in zo korte tijd niet alleen zo veel militairen, maar ook gevorderde paarden en auto's op de verzamelpunten te krijgen. De legerleiding was dan ook zeer tevreden over het verloop. Hoewel het begrip mobiliseren duidt op een handeling van beperkte duur,

Er was een soldaten-kerstlied gecomponeerd, waarvan het refrein begint met de regels: "Eenzaam staat er in den Kerstnacht, ergens een soldaat op wacht"
(uit Panorama 21-12-1939)

wordt in de geschiedenis de hele periode van 24 augustus 1939 tot de inval van de Duitsers in Nederland op 10 mei 1940 aangeduid als de mobilisatietijd.

Wat betekende de mobilisatie voor Zoetermeer?

Natuurlijk moesten er ook mannen uit Zoetermeer opkomen. Gehuwd of niet, er was niet aan te ontkomen. Zij kwamen ergens in Nederland terecht, soms redelijk dicht bij huis. Dan was het wat makkelijker om met verlof te komen, maar soms ook op grote afstand van huis. Dan moest het verlof elders worden doorgebracht. Veel sympathie werd ondervonden van de burgers in het algemeen. Het is veel gehoord, dat soldaten bij burgers op de koffie werden gevraagd.

Ook Zoetermeer werd een plaats waar tijdens de mobilisatietijd een eenheid militairen in het toenmalige Spaarbankgebouw werd ondergebracht. Een oud-Zoetermeerder, Martien Karens, heeft zijn herinneringen aan de mobilisatietijd aan het papier toevertrouwd en daaruit hebben we mogen putten. Zij geven niet alleen een sfeerbeeld over die periode, maar ook interessante informatie.

Herinneringen van Martien

De eerste herinneringen die Martien opschrijft gaan over zijn schooltijd en direct daarna begint hij met de mobilisatie.

'Zo gingen de jaren voorbij. Het was weinig bijzonder wat er gebeurde. Maar er ging wat veranderen, de armoede was er, maar je hoorde dat er toch wat rommelde in de buurlanden. Wij hoorden dat het Duitse leger Polen was

Het gezelligste eetcafé van het Stadshart!

**7 dagen per week geopend voor lunch en diner.
Maar ook om te genieten van
een goed glas wijn of bier.**

**Bijvoorbeeld voor of na
een bezoek aan theater of bioscoop**

**Oostwaarts 4
Stadshart Zoetermeer
079- 346 31 41**

**www.theoldpal.nl
info@theoldpal.nl**

Waar je oude vrienden hebt en nieuwe vrienden maakt!

Een van de paarden van de cavalerie, Joope II, kreeg een veulen. Dit ontving de naam Geertje, naar een van de dochters van de familie Keijzer (coll. familie Keijzer)

binnengevallen. Maar men zei: “Naar Nederland komt hij niet (bedoeld is Adolf Hitler red.), omdat ons land neutraal is en er absoluut geen vreemde indringer komt”. De geruchten bleven aanhouden, maar er was volgens Den Haag niets aan de hand. Ga maar rustig slapen, al was er een waarschuwing uit Duitsland. Er was namelijk een Nederlandse officier ⁴⁾ die in Duitsland vertoefde en die gaf waarschuwingen, maar nee hoor, er is niets aan de hand’.

Soldaten komen in Zoetermeer

‘Maar toch kwam er de mobilisatie en zo kwam er ook bij ons in het dorp een afdeling zoeklichten en een ziekenstal voor paarden. En het paardenvolk, nou, dat was wat! Wij maar kijken naar die soldatenpakken en dan zei je tegen je vriendje: “Als ik groot ben, ga ik ook bij het paardenvolk, dan krijg je zo’n leren kont in je broek, en sporen aan je laarzen, prachtig was dat!” Nee, niet bij die andere soldaten, want die hadden van die rare sokken aan, ze noemden dat puttees (beenwindsels red.). Die draaiden ze om hun benen, begonnen onderaan tot aan de knie en zetten ze dan met een bandje vast.

Soldaten komen op de koffie

‘Op een avond kwamen er twee soldaten bij ons het erf oplopen naar de deur. Mijn vader deed open en liet ze binnen. Dat vonden ze fijn, om voor de avond een onderdak te hebben, want begrijp goed, dat deze mensen zo uit hun werkzaamheden waren gehaald, zo van burger naar het soldatenleven. Toen ze binnen waren gingen we bij ze op schoot zitten, want dat pak dat ze aanhadden had onze belangstelling en ze roken zo apart naar die soldatensamenleving. De ene kwam uit Capelle aan de IJssel, dat was Houweling en de andere uit Enschedé, die heette Ooijink. Deze namen noem ik om ze in ere te houden. Maar zo veranderde er veel.

Overal vonden de jongens wel een onderdak, of zelfs een vriendinnetje. O, laat ik niet vergeten: die soldaten die bij ons thuishkwamen, brachten wel eens wat mee, rosbeef of rookvlees. Dat hielden ze over, nou, dat was lekker! Als ze ’s avonds bij ons binnenkwamen, dan deden ze hun kistjes uit en dan deden ze de pantoffels aan die ze bij ons hadden staan’.

De achterste soldaat is E.J. Berfelo uit Enschedé. Let ook op de "puttees" van de voorste man. (coll. M. Berfelo, Enschede)

De hoornblazer

‘Maar, o beste lezer, ik zal het nooit vergeten. Ik hoor het nog als ik diep terugdenk, de hoornblazer. Verschillende keren per dag blies hij het appel. Dat was zo mooi, het galmde door het dorp en dan gingen alle soldaten zich melden. Hij blies ook als er alarm was, maar dat zag niemand zitten, want nogmaals: "Ga maar rustig slapen, en die officier in Duitsland met zijn verhalen, die is gek; we zijn neutraal en dan gebeurt er niets!" En Nederland sliep z'n grote slaap. Maar toen kwam de winter. Er lag ijs op de vaart die om het dorp liep. Dat was dus schaatsenrijden geblazen, nou, en dat kon die hoornblazer ook, en niet zo'n klein beetje. Dat noemden ze kunstrijden, op van die kunstschaatsen. Iedereen vond dat prachtig op het dorp en daar sprak men over: "Heb je dat gezien?"

De soldaten waren overal druk mee en aten rats, kuch en bonen.

‘Elke dag moesten de paarden worden afgestapt. Men ging dan uit het dorp naar de grote weg. Daarnaast lag een heel lang pad en daar kon men die paarden mooi uit laten draven. Dat was iets moois, die cavalerie. Er was ook een afdeling met zoeklichten, die ook van tijd tot tijd een oefening hield.

Ze moesten draaien met de hand om stroom op te wekken voor de lampen, om dan met die lichtstralen vliegtuigen op te sporen. Ook was er de ziekenstal voor de paarden. Daar was men altijd druk bezig met de verzorging van die dieren. Als jongen ging je daar kijken en probeerde je een praatje te maken met die soldaten en dan later grote verhalen er over. Ook kwamen er vaak soldaten op de motor voorbij rijden. Die waren van de Motorbrigade uit Den Haag. Dat was een mooi gezicht, een hele rij achter elkaar, soms wel twintig en op van die grote motoren. Ze hadden leren kappen om hun benen, een leren broek, een leren jas en op hun snuit een stofbril. Ze gingen met een snelheid, poeh, dat was wat, die gingen toch zeker tachtig kilometer! Je moest dat niet uitvlakken als dat voorbij raasde. Oh, als ik later groot ben ga ik bij de Motorbrigade. En dan de oefeningen, dat was ook mooi om te zien. Ze gingen de polder in, allemaal naast elkaar en dan trok men op, over sloten, door de wei- en bouwlanden, met van die grote geweren. Die geweren waren loodzwaar en dan hadden ze ook nog een ransel op de rug met zo'n vachtje er over. En tenslotte het eten, rats kuch en bonen, dat zongen ze ook. Kuch dat was heel zwaar brood. Het was allemaal te eten, en lekker? Nou voor één keer, maar steeds dat te moeten eten leek mij geen hap.' Dit waren, de enigszins aangepaste en soms wat ingekorte herinneringen van Martien Karens, 'die jongen uit Zegwaart', zoals hij zichzelf omschreef aan het eind van zijn boekje "Op naar Zegwaard".

Nederlandse militairen oefenen in de Palensteinse Polder, winter 1939-40.
(coll. M. Karens, Apeldoorn)

Wanneer kwamen de militairen in Zoetermeer?

Wij weten nu dat er militairen in Zoetermeer waren gelegerd, maar de vraag is nog, wanneer ze gekomen zijn. Wij hebben het genoeg gehad om inzage te krijgen in het dagboek van wachtmeester W.C.A.M. (Wim) van Spaendonck uit Tilburg en dat geeft uitsluitsel. Op 24 augustus hoorde hij via de radio dat hij moest opkomen. Hij zal zeker een nieuw uniform hebben gekregen, want hij schreef over het uniform dat hij thuis had: 'Ik barst er uit!' Wim moest zich op 25 augustus melden in Utrecht en hij werd ingedeeld bij de 1e Verlichtingsafdeling. 'Dat zijn zoeklichten die schijnen moeten, doordat twee geniesoldaten aan weerszijden er aan draaien (zoals bij een orgel).' Op maandag 28 augustus meldt Wim: 'Telegram C', dus Algemene Mobilisatie! Er komen bij

ons volop manschappen op plus nog enige sergeanten van de Genie en tien man Artilleristen, die onder mijn commando komen. Deze afdeling blijkt te beschikken over, min of meer lachwekkende zoeklichten, die ieder door twee paarden getrokken worden! Vandaar die Artilleristen! Op vrijdag 1 september vertrekt de eenheid 's morgens om 5 uur naar Rietveld, een dorpje vlak bij Bodegraven en Woerden. En dan op dinsdag 10 oktober: 'Om 5 uur 's morgens: reveille! Na een droef en hartelijk afscheid van de vele vrienden in Rietveld, marcheren wij al om 6 uur, voorop de Genie te voet, dan de gekke zoeklichtwagentjes en ik, als enige, prinsheerlijk boven op mijn paard, een mooie vos. Wij leggen de 30 kilometer af in ruim drie uur! Toen waren wij in Zoetermeer, waar de paarden werden ondergebracht in een boerderij. De manschappen van de Artillerie en de Genie werden ingekwartierd in het Spaarbankgebouw'.

Tot zover de dagboek aantekeningen van wachtmeester van Spaendonck.

Toch werd er met alles rekening gehouden

Er gebeurde nog veel meer in Zoetermeer. De burgemeester besloot op 23 september 1939 tot oprichting van een Luchtbeschermingsdienst. Dit was een tamelijk brede organisatie met de onderdelen Bewaking, Redding, Transport,

Verpleging en Opruiming. Voor de Verpleegafdeling werden vele jonge vrouwen opgeleid tot hulpverpleegster en de Reddingsploegen kregen instructie van de plaatselijke huisartsen. Het was allemaal voor het geval dat. Zo werden als tijdelijke ziekeninrichtingen voor de behandeling van met gifgas besmette personen de fabrieken van Zelandia aan de Dorpsstraat en Nutricia aan de Stationsstraat aangewezen.

Spanning en ontspanning

Als men er nu over nadenkt, zullen de militairen die de krant lazen en naar de radio luisterden diep in hun hart toch wel de angst hebben gehad dat ze op een dag daadwerkelijk zouden moeten vechten. Zeker als weer eens het verlof werd ingetrokken. Zij moesten regelmatig oefenen om paraat te kunnen zijn. Er was ook wel gelegenheid tot ontspanning.

De zolder van een pakhuis van de firma Brinkers aan de Vlamingstraat werd daartoe ingericht. De soldaten konden zich tijdens de strenge wintermaanden van 1939-1940 nuttig maken bij het sneeuwruimen. Oefenen in de winter op de besneeuwde velden zullen ze minder hebben kunnen waarderen.

Bijzonder

Eerder is er al over gesproken dat soldaten bij burgers koffie kwamen drinken en er soms een vriendinnetje aan over hielden. Een van hen was Herman (Bob) Salie die bij de familie Klos aan de Leidsewallen kind aan huis was.

Arie Kaas met dochtertje in de Dorpsstraat.
(coll. familie Keijzer)

Herman Salie was een van de militairen, die in de mobilisatietijd in Zoetermeer was gelegerd. Hier poseert hij bij een zoeklicht.
(coll. H. Klos)

Metaalbewerking

Maatwerk

Kwaliteit

Zekerheid

Ook voor particulieren

LC-
3015BIII

Industrieweg 21 Zoetermeer 079-3416341
mkz-metaalbewerking.nl info@mkz-metaalbewerking.nl

Dochter Willemien Klos was eerst vriendin van Herman, maar ze werd ook zijn vrouw. Herman was een van degenen die een zoeklicht bediende. Uit een onlangs gehouden gesprek met Martien Karens bleek, dat ook soldaat E.J. Berfelo uit Enschede een regelmatige koffiedrinker was bij de familie Karens. Met de zoon van soldaat Berfelo hadden wij kortgeleden contact. Via hem hebben we nu, na bijna 70 jaar, de beschikking over een foto van zijn vader uit de mobilisatietijd en die is genomen op 11 december 1939. Het gebeurde ook nogal eens dat de vrouwen van de hier gelegeerde militairen, al of niet met hun kinderen een bezoek aan hun man kwamen brengen. Van twee van hen, Wim van Spaendonck uit Tilburg en van zijn oppasser Arie Kaas uit Alkmaar weten we dat zeker. Van Arie met zijn dochttertje hebben we een foto.

Toch werd het oorlog

Zoals we weten werd het op 10 mei 1940 toch oorlog en alle militairen in Nederland werden er in betrokken, ook die in Zoetermeer gelegerd waren. Daaraan willen wij in 't Seghen Waert van april 2010 aandacht besteden. Omdat wij in interviews enige Zoetermeeders zijn tegengekomen die ook militair waren in mei 1940, zullen wij ook hen daarin betrekken.

Noten:

- 1) mobilisatie: het in staat van paraatheid brengen van het leger door het bijeenroepen en verzamelen van militairen en oud-militairen.
- 2) mannen die hun dienstplicht hadden vervuld, werd zogenaamd groot verlof verleend; in de praktijk betekende dat vrijstelling van actieve legerdienst tot er een eventuele oproep zou komen.
- 3) lichten: jaarklassen; alle dienstplichtige jongens uit een zelfde geboortejaar vormen als zij 18 jaar oud zijn een lichting dienstplichtigen.
- 4) bedoeld is majoor G.J. Sas, Nederlands militair attaché in Berlijn.

Bronnen:

- Panorama, 's-Gravenhage in Beeld d.d. 31 augustus en 21 december 1939.
- Ton Vermeulen, Dorp in Oorlog, Zoetermeer 1940-1945, Zoetermeer 2000.
- Martien Karens, Op naar Zegwaard (opgetekend door C. van Engelen-Van den Berg), Zoetermeer 1998.
- Dagboek van W.C.A.M. van Spaendonck.

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Van As Makelaardij bv

www.van_as.nl

Bouwmarkt De Bouwhof

www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

www.lamboo.nl

Het Fluitschip historisch onderzoeks-
en adviesbureau, www.fluitschip.nl

Henneken Radio en TV

www.radiohenneken.nl

Blomsma Print & Sign

www.blomsma.nl

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. (079) 316 35 80

Rové Licht & Sfeer

www.rove.nl

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Personenvervoer Van der Slik

www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV

www.bode-scholte.nl

Linthout Foto Video

www.fotolinthout.nl

Wij adviseren

& Creëren...

**Bloembinderij
De Nobel**

Dorpsstraat 86k
2712 AM Zoetermeer
Telefoon (079) 316 93 11

Outdoorspecialist Van Herwijnen

Dorpsstraat 66 anno 1908

berg/wandelschoenen
kampeerartikelen
schietsport
dartsport

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

tenten
klimsport
vrijtijdskleding
campingaz dealer

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl